

prostost, se je dvignil v višine in izgubil nad hribovjem.

Na začudenje se je dva dni po izginutju zopet pojavil na dvorišču gospodarja v Makarski, od katerega se je pustil mirno božati. Od tedaj je postal ne samo zaupljiv in pokoren napram onemu, ki ga je hranil, da, celo tujcem je skazoval naklonjenost in prijaznost.

V tem slučaju nikakor ne gre za kako ukrotitev od strani človeka, ne za izrabljanje od živali, razmerje medsebojnega zaupanja ter naklonjenosti se je razvilo iz okoliščin. Med ujetništvom se je zanimal ptič za delovanje in nehanje človeka, v kojega delokrog je bil prisiljen, udomačil se je sam v Makarski, obiskoval je kavarne, trgovine, zasebna stanovanja, parnike, ki so bili zanj posebno privlačni, spremljal jih je v poletu, ali pa se je vozil z njimi na sprehod, videl je potnike . . .

Naravnost ganljiv je opis, kako je obiskal kralj zračnih višin obolelo dobrotnico. Noč in dan, skozi celi teden, je čakal po ure zaman pred klavnico na gospo, ki je bila tamkaj uslužbena in mu je metala razne odpadke. Slednjič se je podal za njo od ulice do ulice in je našel pravo hišo, ne da bi mu jo bil kedo pokazal. Potrkal je s svojim kljunom najprej na duri, na okno in je sledil hišnemu gospodarju, ki mu je odprl vrata, do postelje bolnice. Vlekel je na rahlo z nje odejo, jo ljubkoval in slednjič je odletel skozi okno, krožil nekaj časa tik nad hišo in izginil na domače dvorišče.

Prijatelja svojega gospodarja, ki se je zelo zanimal za izvanredno ptico, je skušal jastreb ovirati na razne načine, la bi ne odpotoval in se ne odpeljal s parnikom. Slednjič je zagrabil s kljunom za kovčeg in ga vlekel nazaj.

Nekoč se je igral z deco, ki mu je metala preko zida kapico in ptič jo je lučal nazaj. S časom mu je bilo igračkarnja dovolj, pobral je kapico, jo skril pod peruti in je ni oddal tako dolgo, dokler se niso začeli otroci odstranjevati.

Ako ga je pa kedo dražil iz hudobije, se je zavzel za svojo čast ter dostojanstvo s kljunom. Neizzvan ni storil nikomur kaj žalega.

Z domačimi živalmi se je počasi sprijaznil. Prvotno je vladalo med jastrebom in psi hudo sovraštvo. Pozneje pa je postal psom toliko prijatelj, da je v šali vtaknil svoj kljun psu med zobe, pes ga je pa božal s tace in mu zlezel pod peruti. S kužki je skupno jedel ter spal.

Od časa do časa je izginil iz mesta in obiskal svoje tovariše po hribovju nad Makarsko.

Svojemu gospodarju je odvezal ovrtnico in potegnil iz žepa uro . . .

Ljubljenico in naravnost čudovito ptico roparico v Makarski je vse ogledovalo z največjim zanimanjem, se jej čudilo, ker jej ni ubil nikdo ljubeznivosti nasilnim potom, ampak je bila le povračilo živalske ljubezni za človeško.

Jastreba mrhovinarja v Makarski ni več, je poginil od starosti. Gotovo pa je, da ni bil nobeden mrhovinar tolikokrat in tako lepo opisan ter oboževan v resnici in na papirju kakor pravo ptičje čudo, ki se je kretalo po in nad Makarsko ob dalmatinski morski obali dobrih 10 let.

Vinske sode, rezan in tesan les, bukova drva, cepano in žagano kolje prodaja ali zamenja za dober vinski mošt Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25.

Huda stiska kmeta.

(Dopis iz Planinske vasi.)

Sadno drevje cvete. Ko nam je dne 10. avgusta t. l. kakor še nikdar strašna toča združena s silnim viharjem in sledečim nalivom uničila vse na prostem se nahajajoče pri-

delke in še z v kozolce spravljene žita zbilila 40—50% zrnja, je naslednjega dne ležalo nezrelega sadja na tleh za vagone. Kdor bi ležal usodnega dne v nezvesti, bi si naslednjega dne ne mogel predstavljati, da je prešpal več tednov in se zbudil šele koncem decembra. Sadno drevje se otožno maje brez sadja in listja, tla kakor s snegom pobeljena, jarki napolnjeni z ledeno točo in celo zrak ni imel več poletnega vonja. Na njivah nisi mogel razpoznati vrst žita, na travnikih, kjer je poprej stala otava, je zgledalo kot telovadišče. Naslednjega dne popoldan so se pod pritiskom solnca se tajajoče toče zbirali potočki vode in odhajali kakor zmagajoča armada po končanem boju. Zelena barva sadnega drevja prehaja v rujavo, tako da ni na drevju več videti poletnega življenja. Do danes se je sadno drevje, kolikor ga vihar ni izruval in potopil, na novo obrastlo in vidiš sadno drevje: jabolke, hruške in slive v cvetju kakor spomladi, kar po prerokovanju starejših ljudi pomeni, da to sadje drugo leto ne bo rodilo. Žalostno gleda tukajšnji kmet v temno bodočnost zime, ko ne bo imel obleke in ne živeža, dasiravno se je celo leto od svita do temne noči, to je 14 do 16 ur v potu svojega obraza pehal, da si vsaj potrebnega živeža priskrbi za pozimski čas. Na izkupicek smo pa že itak pozabili, odkar je s padanjem cen uničen poglavitni vir dohodkov: živinoreja. Za odpis davka smo prosili, pa kaj pomaga, bodo pa doklade višje, saj nam samo šentvidska šola za leto 1933 obremeni neposredne davke z 92 odstotki, kar je pač za današnje čase preobremenilno za že itak izmoganega kmeta, ki mu je v vsaki miznici že preveč položnic, ker jih ne more rešiti. Pred kratkim sem govoril z nekim vpokojencem, ki mi je v razgovoru o slabih časih pristavil: »Tudi mi vpokojenci občutimo krizo, glej, tudi nam se je pokojnina skrčila, in danes je že osmi dan v mesecu in še nisem dobil pokojnine.« Hej, sem se začudil, ali se ti zdi osem dni taka večnost, le poslušaj, jaz in moja družina smo na naši kmetiji pridno delali vsak dan 14 do 16 ur in pri tem štedili, pa povem ti, da od leta 1928 do danes nismo nič zaslužili več, kakor je bila vredna naša doma pridelana kmetijska hrana, smo napravili vsled padca cen goveje ži-

gatina. Njegova skopost mu je bila tudi v pogubo. O vsem tem se njemu niti sanjalo ni. Čisto zadovoljen je bil s seboj in z ljubim Allahom, ki bi bil še lahko darežljivejši, le napram onim ljudem ne, ki so se hoteli preveč bližati njegovi nad vse dragi mošnji.

»Mohamed, mož božji!« se je razleglo po hiši. »Allah te naj blagoslovi! Oprosti bratu, ki se te drzne motiti. Slišal je, da ti je podaril Allah veliko srce, da te je blagoslovil, da je dobrote nevernikov, garjevih psov — Allah jih pogubi! — položil v tvoje roke, da delaš dobro svojim bratom. Allah te blagoslovi in odpri uho mojim prošnjam . . .!«

Mohamed sedi na svoji preprogi in se ne gane. Mogočni oblaki se kolobarijo iz njegovih ust in ga obdajajo. Znamenje jeze. Mislil je pač, da bo mož izginil, ako ostane kakor pribit. Vedno znova odmevajo njegove prošnje: »Allah te blagoslovi! Slava prerokova se naj razlije nad teboj! Povedali so mi, da si doma. Zakaj zaklepaš dobrohotno srce napram milim prošnjam

brata? Dim, ki prodira iz tvoje pipe v moj nos, mi pripoveduje o tvojem dobrem srcu . . .«

Sedaj pa je že Mohamedu več nego dovolj. Odloži pipo na tla s toliko nevoljo, da odleti glavnosti ustnik.

Ves togoten se poda ven. Pred vrati čepi sključen revež. Že po turbanu spozna verskega tovariša. V prahu ponižnosti mrmra siromak izreke blagoslova in prošnje.

»Kaj me motiš v molitvah k Allahu! Kaj hočeš?« nahruli neznanca.

»Svetniški mož! Prerok te naj blagoslovi! On pravi . . .«

»Besede prerokove so mi znane! Kaj pa hočeš ti?«

»Mohamed, tvoj brat . . .«

»Že vem, da si mi brat! In ne kak nevernik!«

»Hvala Bogu, gospodu celega sveta, usmiljenemu sodniku ob koncu sveta! Tebe molimo in te prosimo pomoči. Popelji nas na pravo pot, po poti onih, katerim si dober, na katere se ne jeziš, ne po poti blodečih . . .«

dolžino in nad 75 km v širino. Jezero je obrašeno z mahom in ga lahko z vso pravico smatramo za živalsko pokopališče. Človek, ki se mu približa, uzre že od daleč na tisoče in tisoče živalskih okostnjakov, ki štrlijo iz vode. Položaj okostnjakov kaže, da so živali utonile v groznem strahu, ko so se hotele rešiti z begom. Na tem orjaškem pokopališču so zastopane vse vrste afriških živali, najgroznejše pa se zazdijo gledalcu okostnjaki slonov, ki stoje navpično z okli c zrak. V tem »jezeru smrti« bi lahko Afričani pobrali naravnost velike množine slonove kosti, vendar v strahu,

vine in drugih pridelkov zguže na našo gospodarstvo. Geslo: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, v prvem odstavku za nas poškodovane kniete ne velja več, ker si sami ne moremo pri najhujšem naporu več pomagati, zato kličemo Boga in državo na pomoč!

*

Davčna oprostitve novih sadovnjakov.

Da bi se podprlo napredovanje sadjarstva kot izredno važne poljedelske panoge, od katere živijo celi naši sadjarski okraji, in da bi se na ta način vplivalo na olajšanje krize, je z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, ki je tiskan v 70. številki »Službenih novin« z dne 24. marca 1932, predvideno, da se oproščajo davka zemljišča, ki se zasajajo z novimi sadovnjaki in sicer s slivami, predvsem požeškimi, bistriškimi, plavimi češpljami, čitljivkami itd., ter z jabolki in hruškami, predvsem z jesenskimi, nadalje z orehi, lešniki ter drugim plemenitim sadjem — za šest let, zemljišča pa, na katerih se zasadijo olive, za 20 let.

Da se izvede gornji zakonski predpis, je minister za poljedelstvo s št. 55.860-2 z dne 10. septembra 1932 predpisal pravilnik, ki določuje, da se pod sadovnjakom razume ono zemljišče, na katerem je po 25. marcu 1932 pravilno zasajeno plemenito sadno drevje. Pod takšnim zemljiščem pa se razume ona površina, ki je v katastru ločena kot posebna parcela in zaznamovana s posebno parcelno številko. Če je sadno drevje zasajeno samo na enem delu takšne parcele, potem mora ta površina imeti najmanj 250 kv. metrov, da se lahko doseže pravica do začasne oprostitve davka in da se to lahko zabeleži, oziroma izvede v zemljiškem katastru.

Nadalje je s tem pravilnikom s čl. 3 določeno, da se pod pravilno zasajenim sadovnjakom razume tudi sadovnjak,

ki je zasajen na položaju in na zemljišču, ki odgovarja dotični vrsti sadja, ter da je zemljišče preorano, kjer se to lahko izvede.

S čl. 4 pravilnika je predvideno, da se kot plemenita sadna drevesa razumejo vse one vrste sliv, jabolk, hrušk, češenj, marelic, breskev, višenj, orehov, lešnikov, smokov ter ostalega plemenitega sadja, ki so priporočene od ministrstva za poljedelstvo in banskih uprav, da se goje po posameznih okrajih in krajih. Ne smatra pa se za sadovnjak ono sadno drevje, ki je posamez ali v vrstah zasajeno po robovih in mejah njiv, steza in potov, po vrtovih, če je zasajeno poleg drugih kultur in po vinogradih.

Interesenti naj prednašajo prijave in prošnje za oprostitve sadovnjakov od davka pristojni katastrski upravi v premerjenih krajih, oziroma pristojni davčni upravi v nepremerjenih krajih. Katastrska in davčna uprava dostavlja te prošnje pristojnemu okrajnemu načelnstvu, ki odreja okrajnega poljedelskega referenta, da po uradni dolžnosti odide na lice mesta in ugotovi, ali zadevni sadovnjak odgovarja predpisom pravilnika.

Katere podatke mora vsebovati prošnja in vsa druga pojasnila o tej stvari, so navedena v pravilniku samem. Pravilnik je dostavljen banskim upravam, ki ga bodo z razpisom dostavile okrajnim načelnstvom ter bodo okrajni kmetijski referenti zainteresiranim osebam lahko dajali točna pojasnila. Razven tega bo pravilnik natisnjen te dni v »Službenih novinah«.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 17. septembra 1932 so pripeljali špeharji 21 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 13 Din, iste cene tudi špeh. Kmetje so pripeljali 16 voz sena po 70—100 Din, 4 otave po 90—95 Din, 3 slame po 55 do

65 Din. Krompir 1—1.50 Din, čebula 2.50 do 7 Din, zelje 1 do 3 Din, kumarce 0.50 do 1 D. Pšenica 1.75 Din, rž 1.50 Din, proso 1.50 Din, ajda 1.50, fižol 2 do 2.50 Din, grah 10 Din. Celi orehi 4—5 Din, luščeni 16 do 18 Din, zelena paprika 2 Din, hren 6 Din, gobe 1—2 Din, grozdje 2.50 do 5 Din, hruške 4—5 Din, jabolka 2.50 do 4 Din, breskve 4—6 Din. Bila sta 2 voza zelenjave iz Varaždina. Mleko 2—3 Din, smetana 10—12 Din, surovo maslo 22 do 26 Din, med 14 do 20 Din, slive 1—2 Din.

Mariborski živinski sejem dne 13. IX. 1932. Prignanih je bilo 10 konjev, 14 bikov, 101 vol, 222 krav in 14 telet, skupaj 361 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 2 do 3.50 Din, poldebili voli od 1.25 do 1.75 Din, plemenski voli od 1 do 1.75 Din, bikji za klanje od 2 do 2.35 Din, klavne krave debele od 1.25 do 2.25 Din, plemenske krave od 1 do 1.75 Din, krave za klobasarje od 1 do 1.25 Din, molzne krave od 1.50 do 1.75 Din, breje krave od 1.50 do 1.75 Din, mlada živina od 2 do 3.50 Din, teleta od 3 do 4 Din. Prodanih je bilo 248 komadov.

Mariborski svinjski sejem dne 16. sept. 1932. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 249 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašički 5—6 tednov stari 60—85 Din, 7—9 tednov stari 90—120 Din, 3—4 mesece 150—240 Din, 5 do 7 mesecev 300 do 330 Din, 8—10 mesecev 350—400 Din, eno leto stari 450 do 550 Din. 1 kg žive teže 6 do 6.50 Din, 1 kg mrtve teže 8—10 Din. Prodanih je bilo 140 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste od 8 do 10 Din 1 kg, II. vrste od 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic od 4 do 5 Din, telečje meso I. vrste od 10 do 12 Din, II. vrste od 6 do 8 Din, svinjsko meso sveže od 10 do 14 Din.

To so fantje!

Nedelja 11. septembra je bila fantovski praznik prav posebne vrste. Na izredno lep in

da se ne bi pogreznili v močvirje in v bojazni pred strahovi poginulih živali se okost njakom niti ne upajo približati.

Stara zgodba.

Pripoveduje se, da so ljudje v starih časih bolj dolgo živeli, kot dandanes. Mogoče je tudi, da niso tako točno in strogo zaznamovali svoje starosti, ker najbrž niso tako natančno vodili krstnih registrov, kakor se to dela dandanes. Vse to lahko ugibljemo, ko tu in tam slišimo o starosti, katero so dočakali ljudje nekdaš. Ta in oni bralec bode morda zmajeval z glavo nad zgodbo, ki jo

Mohamed prekine valovečo reko slavošpevnih besed.

»Povej suro (daljši stih iz mohamedanskega sv. pisma — korana) nevernikov!«

Ta sura ima to prednost, da je kratka.

Na tihem upa, da je mož pred njim ne zna. Pozvani pa začne mrmrati:

»V imenu Boga usmiljenega! Govori: O vi neverniki! Ne molim, kar molite vi, in vi ne molite, kar molim jaz. Vi imate svojo vero in tudi jaz svojo!«

Škipajočih zob se mora Mohamed priklopiti pri imenu Allah. Lopov zna suro, čeravno je najbolj prilična, da bi se mu bil jezik zamotal v njej. Berač molči, Mohamed mora hočeš nočeš ponoviti vprašanje:

»Kaj hočeš?«

»Tvoj brat je lačen.«

»Nimam ničesar!«

»Si vendar bogatin, dovoli, da jem s teboj!« Ogorčen vzroji Mohamed:

»Kedo se drzne ziniti, da sem bogat?! Allah, kaznoval si me! Živeti moram od miloščine po-

božnih vernikov. Angel nasprotnik raznaša v svet, da sem premožen! Allah me je kaznoval!«

»Deli revščino z menoj!«

»Poberi se izpred mojega praga! Ali ne vidiš, kako globoko udrta so moja lica vsled pomanjkanja? Prisegam ti pri prerokovi bradi, gladen sem, ne posedam ničesar, s čimer bi si utešil glad!«

Zaklinjajoče dvigne svoje koščene roke. Zna vse povedati odkrito ter prepričevalno, da je celo sam uverjen o resničnosti svojih besed. Zelo bi se čudil, ako bi kedo dvomil o istinitosti njegove prisega. Resnično je lačen. Neko malenkost je povžil, ne bo več jedel, razen če bi ga kedo povabil. Da bi za lasten denar obedoval v najbolj imenitnem hotelu v Bombay, mu ne pride niti na misel. Kaj takega bi bila razsipnost!

»Allah te blagoslovi!« godrnja postava pred njegovimi nogami. Pogled, katerega vrže na Mohameda, osramoti svečenikove besede kot laž: »Svetniški mož si, Allah te bo nasitil z menoj vred. Prerok pravi: Miloščina razmnožuje bo-